

A központi régiós koraszülöttmentés 33 éve Megemlékezés a Peter Cerny Alapítvány vezetésében résztvevő néhai vezetőinkről

A neonatális intenzív központok országos hálózatát 1975-ben alakították ki tíz Perinatális Intenzív Centrummal (PIC). Az akkori fejlesztési koncepció második lépésére, a kórházak, illetve a központok közötti szakszerű és kíméletes koraszülött-szállítás végrehajtásához szükséges transzpor-rendszer megszervezésére már nem jutott pénz. A neonatális intenzív központok működésének eredményeként felére majd harmadára csökkent a születéskörüli halálozás és javultak a koraszülöttek túlélési eredményei, sőt életminőségük és életkilátásaik is. A kezdeti sikereket azonban lassan elhomályosították azok a számok, amelyek azt mutatták, hogy a gépi lélegeztetést igénylő szállított koraszülöttek halálozása kétszerese volt a gépi lélegeztetést igénylő, centrumon belül születettekhez képest.

- A méhen belüli szállítás (intrauterin transzport) rosszul működött.
- A kórház-kórház közötti szakszerű újszülöttszállítás technikailag lehetetlen volt.
- Nem volt szervezett, az intenzív központok által biztosított újraélesztés-oktatás.
- Megoldatlan volt a kritikus állapotúak diagnosztikus vizsgálatokra műtétekre szállítása.
- Limitált volt a nyugati gépek, eszközök beszerzése, utánpótlása. (un. „COCOM” lista)
- Nem volt orvosi és nővéri „státusz” a merev központi állami szervezeti HR struktúra miatt.
- A szállítás megszervezésére tett első kísérlet, a központi régióban, a II. sz. Gyermekeklinikán 1984-ben, sikertelenül végződött.
- Így a perinatális halálozás 15-20% körül maradt.

A '80-as évek végén, a Semmelweis Egyetem I. sz. Szülészeti és Nőgyógyászati Klinika neonatológus szakorvosa, Dr. Somogyvári Zsolt az 1984-es sikertelen próbálkozása után alternatív megoldást keresett a probléma megoldására. Ennek során – Keresztes György segítségével – találkozott egy osztrák üzletemberrel, Peter Cerny úrral, aki tevélegesen szeretett volna segíteni a magyar gyermekegészségügy helyzetén, ezért vásárolt egy mentőautót, amelyet számos más támogató közreműködésével, a szükséges orvosi berendezésekkel is felszereltek. A Dr. Schmidt Éva ügyvédnö segítségével, 1988. november 17.-én megalapított Peter Cerny Alapítvány – Prof. Dr. Kiszél János elnöksége mellett – 1989. június 21-dikén indította be, és azóta is folyamatosan üzemelteti regionális koraszülöttmentő- és szállító szolgálatát.

A korszerű szállítás megszervezésére ugyan korábban is történtek helyi kezdeményezések, azonban a szakmai áttörést a PCAM megjelenése és működése hozta. A koraszülöttmentés-szállítás valamennyi szegmensére kifejlesztett, egységes „Cernys know-how” az eredmények tükrében bizonyította, hogy a rendszer országossá tehető, így biztosítva az esélyegyenlőség lehetőségét valamennyi, az ország bármely területén született koraszülött részére.

Hálás köszönettel emlékezünk meg **alapító-névadónkról Peter Cerny úrról** (1941-2020), aki önzetlen adományával – az első mentőautó megvételével – egy olyan folyamatot tudott elindítani, osztrák ember létére Magyarországon, ami immáron közel 91ezer magyar kisbabának adott jobb életkilátásokat és életminőséget az egyharmad évszázad alatt!

Első kuratóriumi elnökünk Prof. Dr. Kizsel János (1928-1991) – a magyar neonatológia egyik legkreatívabb és leginnovatívabb alakja – korán bekövetkezett haláláig, 1988-1991 között, három éven át segítette a korszerű transzportrendszerünk kiépítését. Osztályos innovációi, a központi monitorrendszerek, a többcsatornás tudományos adatgyűjtési-feldolgozási megoldások, a komputeres adatkezelés lehetősége, vagy a Kizsel-Papp féle respirátor fejlesztés, hatalmas technikai fejlődést nyitottak korának technikai színvonalán. A varrógépből, majd hangszóróból kifejlesztett és klinikai körülmények között is működött magas frekvenciájú lélegeztetőgépe a HFO, pedig halála után 2 évtizeddel vált valósággá a koraszülöttmentő rohamkocsinkon, természetesen már a modern technika adta lehetőséggel.

A 33 éve elindult szolgálatunk első három önkéntes orvosának egyike, **Dr. Nobilis András** (1957-2013) nemcsak kivonuló neonatológiai mentőorvosként, hanem két éven keresztül, 1991-1993 között **kuratóriumi tagként is** segítette munkánkat. Későbbi PIC vezetőként a II. sz. Női Klinikán sokat tett azért, hogy a Peter Cerny Alapítványi Mentőszolgálat szervesen illeszkedhessen be a neonatális intenzív centrumok hálózatába, mint „mobil-intenzív centrum”. Tragikusan korán bekövetkezett halála, még ma is fájdalmas ürt jelent mindannyiunk számára.

Dr. Fekete Farkas Pál (1931-2015) gyermekkardiológus, **kuratóriumi elnökként** 22 évig, 1993-2015 között segítette célkitűzéseink megvalósítását. Szakmai háttere, mély humánuma, műveltsége, intelligenciája, diplomáciai készsége az alapítvány szellemiségét döntő módon határozta meg, átsegítve szervezetünket számtalan nehézségen. Elnöksége alatt vált a PCA jelmondatává is a „*Fluctuat nec mergitur*” azaz „*Hánykódik, de soha el nem süllyed*” meggyőződés, ami minden nehézségen átsegítette a koraszülöttmentést végző csapatunk tagjait.

Prof. Dr. Kontor Elemér (1927-2015) gyermeksebész, **felügyelőbizottsági tagként** 17 évig, 1998-2015 között szolgálta az alapítványi célkitűzések megvalósítását. Embersége, kiegyensúlyozott személyisége, hatalmas szakmai tapasztalata segítette a sebészeti szempontok megjelenítését a neonatológiai transzportok során, ami sajnos még ma is általánosan alig figyelembe veendő szempontként jelenik meg a társszakmák gondolkodásában.

Az alapítványi működést, törvényességet biztosító háttérmunkák során **Dr. Leveles László** (1945-2018) **kuratóriumi tagként** 1998-2018 között, 20 éven keresztül nyújtott jogi szakkérdésekben menedzseri szemléletű segítséget, hozzájárulva a mindenkori zavartalan szervezeti működtetéshez. Számos közéleti akcióban népszerűsítette az alapítvány munkáját, biztosítva ezzel a fennmaradásunkat és működőképességünket is.

A minden évben elhelyezett friss koszorúkkal emlékezünk rájuk, elődeinkre és példaképeinkre, akik nélkül ma nem állhatnánk itt. A sokak számára személyesen már nem is ismert néhai munkatársaink szellemisége azonban itt lakik Bennünk. Így nekik is köszönhetjük, hogy a Peter Cerny Alapítványi célkitűzések hiánytalanul megvalósulhatnak, és a korábban rendszerszerűen nem létezett, a Cerny Alapítvány által kifejlesztett neonatológiai mentésrendszer, ma már törvényi szabályozókkal, és az egészségügy részeként, országosan működik.

Nehéz szívvel, de hálás köszönettel őrizzük emléküket!